

N:o 4.

Ank. till Riksd. Kansli den 24 Mars 1876, kl. 2 e. m.

Första Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 3, i anledning af två utaf Herr C. Hammarhjelm väckta motioner angående förändring af gällande bestämmelser i fråga om villkoren för försäljning, till förtäring på stället, af vin och maltdrycker m. m.

Uti särskilda till Utskottets handläggning hänvisade motioner, N:is 23, och 42, har Herr C. Hammarhjelm hemställt, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla dels om skärpta straffbestämmelser i Kongl. förordningen den 18 September 1874 angående försäljning, till förtäring på stället, af vin och maltdrycker m. m., dels ock om förändring i föreskriften beträffande försäljning af öl och vin i handelsbod m. m.; och får Utskottet i anledning häraf afgifva följande utlåtande.

Uti den första författningen i förevarande fråga, Kongl. förordningen den 7 December 1866, yttras uti ingressen: att, sedan tid efter annan fråga uppstått om hvad som erfordrades för vinnande af behörighet att till förtäring på stället, utan samband med rättighet till utskänkning af bränvin eller andra brända eller destillerade spirituösa drycker, mot betalning hålla allmänheten till handa vin, öl, dricka, porter, kokadt kaffe, thé och chokolad, eller andra icke spirituösa drycker, samt af flera till Kongl. Maj:t inkomna mål sig visat, att inom olika delar af landet skiljaktiga åsigtter i detta hänseende gjort sig gällande, hade Kongl. Maj:t, som ansett det vara af vigt att denna angelägenhet genom meddelande af allmänna föreskrifter i ämnet sålunda ordnades, att utvägen till för-

Bih. till Riksd. Prot. 1876. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 4 Häft.

sörjning genom bedrifvandet af en i och för sig oskadlig rörelse icke inskränktes mera än, som erfordrades för betryggande mot dess missbruk och till förekommande, så vidt ske kunde, af oordningar, funnit godt att uti detta ämne utfärda föreskrifter.

De bestämmelser uti förordningen, som afsågo att betrygga emot missbruket, innefattades hufvudsakligen uti dels föreskrift af bötespåföljd från och med fem till och med tjugu kronor och i vissa fall dubbelt, dels ock det stadgande att kommunalnämnd, likasom polismyndighet, egde att förbjuda rörelsens fortsatta bedrifvande, och att beslutet härom skulle genast gå i verkställighet.

Sedermera hafva, med föranledande af Riksdagens underdåniga framställningar, inskränkande föreskrifter blifvit meddelade genom Kongl. kungörelserna den 22 Augusti 1871 och den 22 Februari 1873; hvarefter Kongl. Maj:t, efter att hafva inhemtat Riksdagens yttrande, med upphäfvande af nämnda förordning och kungörelse, den 18 September 1874 utfärdat nu gällande författning i förevarande ämne.

Äfven i denna författning, som mera fullständigt ordnar ifrågasvarande försäljning och uppställer en bestämd skilnad emellan värdshusrörelse, der vin och maltdrycker endast vid måltider hållas spisande gäster till handa, samt utskänkningsställen med vidsträcktare omfattning, äro bötesbeloppen 5—20 kronor och i vissa fall dubbla beloppen bibehållna.

I afseende å dessa sistnämnda utskänkningsställen anför motionären, att den, som ville trotsa lagens föreskrifter, kunde göra det utan att ådraga sig ett straff, motsvarande den vinst han af sin olofliga handling skördade. Om nemligen han, ehuru förbjuden att utöfva försäljningen och instämd till domstol för fortsatt rörelse, några gånger underlåte att iakttaga inställelse, kunde han under en längre tid undandraga sig böter, hvilka, då de slutligen ådömdes, uppginge till endast en ringa del af den under tiden skördade vinsten; och vore följden af den olofliga handteringen så mycket mera skadlig, som anledning icke saknades till det antagande, att de utskänkta dryckerna gjordes mera rusgifvande genom tillsats af svafvelsyra, narkotiska ämnen eller dylikt; hemställande motionären derföre, att straffbestämmelserna måtte skärfas till större likhet med dem, som gälla för oloflig försäljning af bränvin.

Då fråga således nu är om utskänkningsställen med vidsträcktare omfattning, förenar sig Utskottet uti motionärens åsigt; och torde den urbota påföljd, som i visst fall skall ådömas vid oloflig försäljning af bränvin, äfven böra för dylikt fall stadgas för oloflig försäljning af vin och maltdrycker.

Af synnerlig vigt torde ock vara, att ordalagen i 11 § af Kongl. förordningen den 18 September 1874, angående försäljning af vin och maltdrycker, innehållande, att den, som beträdes med olofflig utskänkning, skall böta hvarje gång han för sådan förseelse *åtalas och dömes skyldig*, förändras till likhet med stadgandet i 49 § af Kongl. förordningen om försäljning af brännvin m. m. den 18 September 1874, der det heter »den, som under tid, då han för förbrytelse emot förordningen är under tilltal stäld, samma förbrytelse fortsätter, skall, när han härtill lagligen förvunnen varder, för hvarje gång *stämning därför utfärdats och delgifvits*, fällas till de böter eller det fängelsestraff, som för sådan förbrytelse stadgade äro».

Utskottet har sig nemligen bekant, att fall inträffat, då, ehuru åklagaren särskilda gånger delgifvit lagbrytaren stämning för fortsatt olofflig försäljning af vin eller maltdrycker och styrkt angifvelsen, domaren ändock ansett sig icke kunna tillämpa ansvaret mera än för en gång.

I fråga om handlandes rätt till försäljning af vin och maltdrycker m. m. stadgar ifrågavarande författning:

i 10 §. Den, som idkar handel i öppen bod, må ej tillåtas att till förtäring på stället försälja, vare sig enligt § 2 eller § 3, vin eller maltdrycker eller öfriga i § 8 omförmälda icke spirituösa drycker. Ej heller må sådana drycker, utan betalning, i boden utlemnas till förtäring på stället;

i 12 §. Derest, sedan vin eller maltdrycker blifvit köpta hos den, som idkar handel med dylika drycker, utan att vara berättigad dem till förtäring på stället afyttra, dessa drycker varda i närheten af försäljningsstället förtärda å område, hvaröfver försäljaren eger förfoga, skall han, om det sker med hans vetskap, anses och straffas såsom den der utöfvat olaga utskänkning af sådana drycker;

och i 14 §. Finnes landthandlande, som till afhemtning håller vin eller maltdrycker till salu, utöfva dylik försäljning på sådant sätt, att derigenom olofflig utskänkning fränjas eller oordningar eljest föranledas, eger kommunalnämnden att förbjuda fortsatt försäljning af nämnda drycker.

Att emellertid dessa bestämmelser icke äro tillfyllestgörande, hör man icke sällan yttras af ganska många, som anse, att det åsyftade målet

icke kan vinnas med mindre än att landthandlanden äfven förbjudes att till afhemtning försälja vin- och maldrycker, hvarvid man förmenar, att den makt kommunalnämnden, på sätt nyss är nämndt, har att stäffa den nu lofgifna handelns missbruk, icke tillämpas.

För sin del befarar ock Utskottet, att en sådan tillämpning icke, i händelse af behof, mera allmänt kommer att ega rum; och erfarenheten har tillföre till öfverflöd visat, att, på samma gång klagan försports öfver de så kallade ölkrogarne, vederbörande kommunalnämnder icke anlitat den dem redan genom 1866 års författning tillagda myndighet att, då oskick inträffat, förbjuda all fortsättning af utskänkingen.

På långt när lika sällsynt har det dock icke varit att medlemmar af kommunerna till Konungens Befallningshafvande framfört sin klagan i antydda hänseenden; och Utskottet föreställer sig, att, om den i omförmälda 14 § meddelade befogenhet jemväl tillerkändes Konungens Befallningshafvande, att öfvervaka den allmänna ordningen, borde det kunna antagas, att ifrågavarande missbruk stäffades, utan att handelsfrihetens hufvudgrundsats upphäfdes genom ett på förhand gifvet absolut förbud att handla med ifrågavarande varor.

Med föranledande af de väckta motionerna, tillstyrker Utskottet:
att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse, under åberopande af hvad här ofvan blifvit anfördt, anhålla att Kongl. Maj:t behagade uti Kongl. förordningen den 18 September 1874, angående vilkoren för försäljning, till förtäring på stället af vin, maldrycker, kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa drycker, vidtaga de förändringar, som finnas vara af behof påkallade.

Stockholm den 24 Mars 1876.

W. STRÅLE.